

Péli Tamás

Bocsásd meg nekem Villon
Képiro vagyok, de cinkostársad
Mit számít az öt évszázad (Péli Tamás)

A mexikói Siqueiros és a perzsa királyok rokona. Művein indulat, erő és sugárzás. Okos szemű lovak, diszes fejedelmi hámmal, aranyban ragyogó koronák, az esendő test gyöngö bőrét védő páncélok – ne legyen rajtuk úr az ártás. Minden képe egy történet, egy rege... Valami ősit és elementárisat sugall, messziről jövőt a jelenben. Színei nem a szeptemberi bágyadt búcsúzókéi, hanem a véré, a tűzzel viaskodó alkonyégé. A leveleket, indákat a dzsungel illata lengi körül, a virágokat India földje nevelte, és minden festett tekintetben sorsok kinja-gyötrelme feszül. Kivételes és rendhagyó művészet az övé. Kívül minden történelmen, idő és hely nélküli. Ez a művészet csak önmagához mérhető, ahogy minden nagy alkotóé. Nem tartozik iskolákhoz, irányzatokhoz, hiába is kutatnánk szellemi atyja után. Talán a vámos Rousseau? De Péli képein nyoma sincs a naiv bájnak. Dinamika feszül bennük, s minden ecsetvonása mívesen tudatos.

Péli népéből egy, akit a népe küldött. A kiválasztott, a próféta. Művész, mint Tonio Kröger. De ő nem vágyik a szökek és kék szeműek világába. Őrzi és vállalja hitét, eleit, sorsával sorsukat. Kivételes életút? Az is, biztosan. Nehezebb lett volna az indulás, ha édesanyja nem annyira kitartó az áldozatos széprevágyásban. Azonban bármerre kanyarodott volna az út, Péli itt állna, így és akkor is.

Másfél éves kora óta rajzol, fest. Először lisztes- és cukroszacskókra, egy ismerős festő, Cili bácsi ecsetjével, festékével. A háború utáni Józsefváros, az „áldott”, a Leonardo da Vinci utca, ahová a történelem gazdag múltú sorsokat szuszakolt, az aprócska, sűrűn lakott, de örökké nyitott ajtajú lakások – különleges,

meghatározó élményforrás volt számára. A családi könyvszekrény pedig neki való csodákat rejtett: Giotto, Mantegna és Piero della Francesca albumait. Akkor már tudta, festő lesz.

Jeles bizonyítvánnyal vették fel a képzőművészeti gimnáziumba. A középiskola négy éve már csupán a technikai tudás elmélyítését hozta, elsajátítását annak a fegyelemnek, amely nélkül elmélyült munka nincs. Még ezek alatt az évek alatt megjárja Hollandiát, ahol a festő Poppe de' Mauve javasolja, jelentkezzen a királyi képzőművészeti akadémiára. 1966-ban kapta kézhez az akadémia meghívólevelét, de három évig kell várakoznia, amíg kijuthat tanulni. Életéből öt év csoda. Munka, tanulás, kiállítások és megbízások. A nyarak kalandos utazásokkal teltek, Lappföldről Észak-Indiáig. Az így szerzett élmények még inkább megerősítették művészi törekvéseiben.

Léleken gazdagon érkezett meg, mert haza akart jönni. Nem honosították diplomáját és nem várta munkahely. Időbe került, míg a Művészeti Alap pecsétjét személyijébe ütötték. Legalább a rendőrség zaklatásától (mint kmk-s) megmenekült. Dolgozhatott.

Azt mondja, most is úgy fest, mint tizenéves korában. Úgy és azt. És hogy a versírás és a rajzolás szükséges segédeszközei, a maguk könnyedségével fontos hordalékai annak a folyamtnak, amit számára a festészet jelent. „A festészet: házasság, a rajz: örök flört.” Szimbólumrendszerét, alakjait és színeit, egész képi világát érzik és megértik az övéi is.

Az elmúlt tizenöt évet mintegy harminc kiállítása jegyzi. A tiszadobi gyermekváros és a budapesti Dagály utcai könyvtár falát is az ő pannói díszítik. Péli Tamás másfajta küldetést is teljesít: szervezője olvasótáboroknak és kulturális közösségeknek.